Gesetz-Sammlung für die Königlichen Preußischen Staaten.

ZBIOR PRAW dla Państw Królestwa Pruskiego.

Nro. 3.

(Nro. 845.) Statut für die Tuchmacher-Korporation zu Grüneberg. Vom 21. November 1823.

Wir Friedrich Wilhelm, von Gottes Gnaden, König von Preußen ꝛc. ꝛc.

Thun kund und fügen hiermit zu wissen: Da die Tuchmacherzunft zu Grüneberg die Mangelhaftigkeit ihrer, in Ermangelung der vorlängst verlorenen Zunftartikel, observanzmäßig bestehenden Verfassung anerkannt, und selbst angetragen hat, sie auf eine, den gegenwärtigen Bedürfnissen entsprechende Weise, zur Erreichung gemeinnütziger Endzwecke, ordnen zu dürfen; so haben Wir diesem Ansuchen wohlgefällig Statt gegeben, und das Statut für die Korporation der Tuchmacher zu Grüneberg in nachfolgender Art genehmigt.

I. Von der Korporation überhaupt.

§. 1. Die Tuchmachermeister zu Grüneberg bilden eine Korporation, welche den veralteten und unpassenden Handwerksgebräuchen entsagt, und die Leitung ihrer gemeinsamen Angelegenheiten einem selbst gewählten Vorstande anvertraut.

(Nro. 845.) Statut dla korporacyi (towarzystwa) sukienników w Zielonéy-Górze. Z dnia 21. Listopada 1823.

My FRYDERYK WILHELM, z Bożey Łaski Król Pruski etc. etc.

Czyniemy wiadomo i podaiemy do wiadomości: Gdy cech sukienniczy w Zielonéy-Górze uznawszy niedokładność istnącego, w niedostatku dawniéy zagubionych artykułów cechowych, zwyczaiem utworzonego urządzenia swego, sam wniósł o pozwolenie mu uporządkowania go w sposobie obecnym potrzebom odpowiadaiącym, ku osiągnieniu powszechnie użytecznych celów; zaczém przychylaiąc się do téy prośby zatwierdziliśmy następuiący statut dla korporacyi sukienników w Zielonéy-Górze.

I. O korporacyi w powszechności.

§. 1. Sukiennicy w Zielonéy-Górze składaią korporacyą, która zrzeka się zadawnionych i niestósownych zwyczaiów rzemieślniczych i powierza kierowanie swych wspólnych interesów wybranéy od siebie zwierzchności.

§. 2. Jedes Mitglied der Korporation, welches in der von dem Magistrat aufzunehmenden Rolle verzeichnet steht, hat bei der Wahl des Vorstandes eine Stimme.

§. 3. Zur Erlangung der Mitgliedschaft ist der Nachweis der Erlernung des Tuchmachergewerbes und die Erwerbung des Bürgerrechts in Grüneberg erforderlich.

§. 4. Jedes Mitglied ist befugt, nach eigener Wahl Gehülfen zu halten und Lehrlinge anzunehmen. Das letztere erfordert in jedem Falle einen schriftlich abzufassenden, und vor dem Vorstande zu verlautbarenden, Lehrkontrakt mit den Eltern oder dem Vormunde des Lehrlings. Zur Beförderung des Fleißes sollen künftighin nur solche Lehrlinge zu Gehülfen öffentlich erklärt werden dürfen, welche einen guten Lebenswandel geführt und den bedungenen Grad der Ausbildung für das Tuchmachergewerbe wirklich erlangt haben. In sofern ein Lehrling überzeugend darzuthun vermöchte, daß dies bei ihm der Fall sei, soll der Lehrherr sich die verhältnißmäßige Abkürzung der kontraktmäßig festgesetzten Lehrzeit, nach dem Ausspruch des Vorstandes, gefallen lassen, welcher die Entschädigung des Lehrherrn, und ob solche in Geld oder in Gesellenarbeit gegen ein geringeres Lohn bestehen soll, zu bestimmen hat.

§. 5. An dem Gewerksvermögen hat jedes Mitglied der Korporation einen gleichen Antheil.

Das Eintrittsgeld in die Korporation, dessen Höhe der Vorstand mit Genehmigung des Magistrats und der vorgesetzten Regierung festzusetzen hat, soll für jedes aufzunehmende Mitglied, es sei aus Grüneberg gebürtig, eines dortigen Meisters Sohn, oder an eine Meisterwittwe verheirathet, oder nicht, gleich seyn.

§. 6. Die für das Bedürfniß der Korporation nöthigen Beiträge werden, in soweit sie nicht aus der Gemeinkasse gedeckt werden können, von den Mitgliedern aufgebracht. (§. 47.)

§. 2. Każdy członek korporacyi, umieszczony w sporządzić się maiącym przez Magistrat spisie, ma głos przy obieraniu zwierzchności.

§. 3. Aby zostać członkiem, trzeba wykazać nauczenie się sukiennictwa i nabycie prawa mieyskiego w Zieloney-Górze.

§. 4. Każdemu członkowi wolno, trzymać czeladników podług własnego wyboru i przyimować uczniów. Na terminowanie ucznia powinien być z rodzicami lub opiekunem zawarty na piśmie i przed zwierzchnością roborowany kontrakt. Dla zachęcenia pilności ma być odtąd wolno takich tylko uczniów publicznie uznawać za czeladników, którzy się dobrze sprawowali i nabyli istotnie potrzebnego stopnia wykształcenia dla sukiennictwa. Skoro to uczeń w przekonywaiącym sposobie udowodnić iest w stanie, ten, u którego zostaie w nauce, przestać musi na stósownem skróceniu umówionego kontraktem terminu nauki za decyzyą zwierzchności, która ustanowi wynagrodzenie dla maystra i czyli takowe w pieniędzach lub w robocie czeladniczéy za mnieyszą zapłatą ma nastąpić.

§. 5. Każdy członek korporacyi równy ma w maiątku cechowym udział.

Wstępne do korporacyi, którego ilość zwierzchność z zatwierdzeniem Magistratu i przełożonéy Regencyi ustanowi, ma być równe dla każdego przyiętym być maiącego do korporacyi członka, bądź że iest rodem z Zielonéy-Góry, synem tamecznego maystra, lub mężem wdowy po maystrze.

§. 6. Członkowie czynią składki na opędzenie potrzeb korporacyi, skoroby z kassy wspólnéy nie mogły być załatwione. (§. 47.)

II. Vom Vorstande.

§. 7. Die Korporation wird durch einen Vorstand, bestehend aus drei Aeltesten und funfzehn Beisitzern, repräsentirt.

§. 8. Die Beisitzer werden von den gesammten Mitgliedern der Korporation durch Stimmenmehrheit auf drei Jahre dergestalt erwählt, daß jährlich ein Drittheil ausscheidet und durch eine Wahl ersetzt wird.

Jedes Korporationsmitglied ist verpflichtet, die auf ihn gefallene Wahl anzunehmen, wenn ihm nicht die gesetzlichen Entschuldigungsgründe, welche von der Verpflichtung zur Annahme einer Vormundschaft entbinden, zur Seite stehen.

§. 9. Wahlfähig ist nur derjenige, welcher das Tuchmachergewerbe selbstständig betreibt und von unbescholtenem Ruf ist.

§. 10. Gleichzeitig sind, nach Maaßgabe der §. 8 vorgeschriebenen Bestimmungen, fünf Stellvertreter auf drei Jahre zu wählen.

Der Stellvertreter übernimmt während der Krankheit oder Abwesenheit eines Beisitzers, dessen Amt.

§. 11. Die Aeltesten werden von den Beisitzern auf drei Jahre erwählt. Sie können sowohl aus der Gesammtzahl der Tuchmacher als aus der Zahl der Beisitzer, genommen werden.

§. 12. Einer dieser Aeltesten ist Obervorsteher und hat als solcher ein Jahr hindurch den Vorsitz und die obere Leitung des Ganzen.

§. 13. Der Vorstand vertritt die Korporation in allen Angelegenheiten, ohne Rücksprache mit den Mitgliedern derselben, und ohne Verantwortlichkeit für die ordnungsmäßig gefaßten und von dem Magistrat bestätigten Beschlüsse. Ihm steht die Verwaltung des Gemein-Vermögens, die Disposition über die Kasse für Rechnung der Korporation, die Repartition

II. O Zwierzchności.

§. 7. Korporacya reprezentowaną iest przez zwierzchność, złożoną z trzech starszych i piętnastu ławników.

§. 8. Ławnicy obierani są przez wszystkich członków korporacyi większością głosów na lat trzy, tak iż każdego roku iedna trzecia wychodzi, i przez wybór iest uzupełnianą.

Każdy członek korporacyi obowiązany iest, przyiąć wybór, który nań padnie, chybaby miał za sobą usprawiedliwiaiące go z prawa powody, które od obowiązku przyięcia opieki uwalniaią.

§. 9. Zdolnym wyboru ten iest tylko, kto na swą rękę prowadzi sukiennictwo i nieskażoną ma sławę.

§. 10. Ma być razem obranych pięciu zastępców na trzy lata, stósownie do przepisów §. 8.

Zastępca sprawuie urząd ławnika, gdy ten iest choty lub nieprzytomny.

§. 11. Starszych obieraią ławnicy na lat trzy, bądź z ogółu sukienników lub z liczby ławników.

§. 12. Jeden z tych starszych iest przełożonym i iako taki ma przez rok prezydencyą i zwierzchi styr ogółu.

§. 13. Zwierzchność zastępuie korporacyą we wszystkich interessach, bez znoszenia się z członkami oneyże, i bez odpowiedzialności za przedsiębrane w porządku i przez Magistrat potwierdzone uchwały. Do niéy należy zarząd maiątku wspólnego, rozrządzenie kassą na rachunek korporacyi, repartycya

der Geldbeiträge, die Leitung des Bauwesens und die Aufsicht über die Walken zu.

§. 14. Der Vorstand versammelt sich regelmäßig nach Verlauf von drei Monaten; außerordentlich aber, so oft das Bedürfniß es erfordert, auf besondere von den Magistrats-Deputirten mit zu vollziehende Einladung des Obervorstehers.

§. 15. In den Versammlungen wird über die Ausführung der Gegenstände, welche auf einen vorherigen Beschluß sich gründen, Bericht erstattet, und dasjenige zum Vortrage gebracht, berathen und darüber abgestimmt, was zunächst in Ausführung kommen soll.

§. 16. Zur Abfassung eines gültigen Beschlusses ist die Anwesenheit von wenigstens zwölf Mitgliedern des Vorstandes erforderlich. Für Gegenstände von Bedeutung, z. B. Wahlverhandlungen, angetragene kostspielige Bauten, Kapitalsaufnahmen rc. geschieht die Abstimmung durch Ballotage; bei minder wichtigen Gegenständen, z. B. Bausachen unter 50 Rthlr. Kostenbetrag, Anschaffung neuer Utensilien, Hülfsleistungen an Arme und Verunglückte rc. durch Aufstehen, oder Aufhebung der Hände. Bei Gleichheit der Stimmen gilt die Meinung, für welche der Obervorsteher gestimmt hat; außerdem hat er, gleich jedem andern Mitgliede des Vorstandes, nur eine Stimme.

§. 17. Gegenstände von Bedeutung werden in der Regel nur bei Quartalversammlungen zum Vortrage und zum Beschlusse gebracht. Diesen, so wie den außerordentlichen Versammlungen (§. 14.), wohnt jedesmal ein Deputirter des Magistrats bei. Derselbe führt das Protokoll, sorgt für einen ordnungsmäßigen Geschäftsgang bei denselben und beglaubigt die gefaßten Beschlüsse, jedoch hat derselbe hierbei keine Stimme.

§. 18. Die gefaßten Beschlüsse, denen der Magistrats-Deputirte seine Zustimmung oder deren Ver-

składek pienięznych, kierowanie budownictwem i dozór nad foluszami.

§. 14. Zwierzchność zgromadza się regularnie po upłynionych trzech miesiącach; nadzwyczaynie zaś ile tego potrzeba wymaga, za osobném przez Deputowanych Magistratu wespół podpisaném wezwaniem Przełożonego Starszego.

§. 15. Na zebraniach zdaie się sprawa z wykonania przedmiotów, zasadzaiących się na poprzedniéy uchwale, i przedstawia się, radzi i głosuie względem tego, co naybliżéy ma być do skutku przywiedzioném.

§. 16. Aby postanowić ważną uchwałę powinno przynaymniéy dwunastu członków zwierzchności być obecnych. Względem znakomitych przedmiotów, n. p. czynności wyborowych, wniesionych kosztownych budowli, zaciągania kapitałów i t. d. odbywa się głosowanie balotowaniem; przy mniéy ważnych przedmiotach, n. p. budowlach mniéy 50 Tal. kosztu wynoszących, sprawienia nowych narzędzi, wsparcia ubogich i nieszczęśliwych i t. d. dotyczących, powstaniem, lub podniesieniem ręki. Przy równości głosów ważném iest zdanie, za którém był Starszy przełożony; inaczéy ma on tylko ieden głos iak każdy inny członek zwierzchności.

§. 17. Przedmioty wielkiéy wagi zwykle tylko na ćwierćrocznych zebraniach bywaią przedstawiane i decydowane. Tym, równie iak nadzwyczaynym zgromadzeniom (§. 14.) przytomnym iest zawsze Deputowany Magistratu. Prowadzi on protokuł, ma staranie o porządny tok czynności na tychże i poświadcza postanowione uchwały, nie ma atoli przytém głosu.

§. 18. Postanowione uchwały, do których Deputowany Magistratu swóy przystęp

weigerung nebst den Gründen beizufügen hat, gelangen ohne Ausnahme vor der Ausführung an den Magistrat zur Bestätigung. Derselbe ist berechtigt, unter Beifügung der Gründe, die Bestätigung zu versagen.

§. 19. Den Versammlungen wohnen außer den Magistratsdeputirten nur wirkliche Mitglieder des Vorstandes bei. Blos diejenigen Meister, welche Lehrlinge, auf den Grund der vorzuweisenden Lehrkontrakte (§. 4.), annehmen oder lossagen, werden dazu eingeladen.

Die observanzmäßig bisher angestellt gewesenen außerordentlichen Beisitzer oder sogenannten Tischsassen, sind gänzlich abgeschafft.

§. 20. Jeder Kostenaufwand an Essen oder Getränk zum Nachtheil der Gewerkskasse, oder für Rechnung angehender Meister, neuer Gehülfen oder aufgenommener Lehrlinge, bleibt streng untersagt.

III. Von den Aeltesten.

§. 21. Die Aeltesten und insbesondere der Obervorsteher, welchem die Vertheilung der Geschäfte zustehet, führen die gefaßten und bestätigten Beschlüsse aus, und sind verantwortlich, daß dies geschehe.

§. 22. Alle Zweige der Verwaltung stehen unter ihrer Aufsicht, namentlich das Kassen-, das Walk- und das Bauwesen. Sie ordnen für jeden Verwaltungszweig die Spezialaufsicht an, ernennen aus dem Vorstande das dazu erforderliche Personale, und halten dasselbe unter gehöriger Kontrolle.

§. 23. Nothwendige Reparaturen und Anschaffungen bis zum Betrage von Zehn Thalern, dürfen selbige, ohne Rücksprache mit dem Vorstande, verfügen, und auf die Kasse anweisen. Zu Dispositio-

lub odmówienie swe z powodami przyłączyć powinien, idą bez wyiątku przed wykonaniem do Magistratu do potwierdzenia. Mocen on iest odmówić zatwierdzenie z przytoczeniem powodów.

§. 19. Prócz Deputowanych Magistratu bywaią na zgromadzeniach tylko rzeczywiści członkowie zwierzchności. Maystrowie tylko, którzy uczniów na zasadzie pokazać się maiących kontraktów o naukę (§. 4.) przyimuią lub wyzwalaią, wzywani na nie bywaią.

Dotychczasowi podług zwyczaiu ustanowieni nadzwyczayni ławnicy czyli stołownicy całkiém się uchylaią.

§. 20. Wszelki wydatek na iedzenie lub picie z szkodą dla kassy cechowéy, lub na rachunek poczynaiących maystrów, nowych czeladników lub przyiętych uczniów, surowo się zakazuie.

III. O Starszych.

§. 21. Starsi a mianowicie Starszy przełożony, do którego należy rozdział interessów, wykonywaią postanowione i zatwierdzone uchwały, i są za to odpowiedzialni.

§. 22. Wszystkie gałęzie administracyi pod ich zostaią dozorem, mianowicie kassy, folusze i budowle. Stanowią oni szczególny dozór dla każdéy odnogi administracyinéy, mianuią tym końcem potrzebne osoby z grona zwierzchności i maią nad niemi kontrollę.

§. 23. Gdy potrzeba co naprawić lub sprawić, a to nieprzechodzi dziesiąciu Talarów, wolno im to rozporządzić i na kassę zaassygnować, bez znoszenia się ze zwierz-

nen, welche diesen Betrag übersteigen, haben sie zuvor die Genehmigung des Vorstandes einzuholen.

§. 24. Sie sind berechtigt, Ordnungsstrafen bis zu Fünf Thalern zu verfügen.

Ueber die Strafwürdigkeit der Vorstandsmitglieder entscheidet der gesammte Vorstand.

§. 25. Beschwerdeführungen über vorgekommene Beschädigung der Fabrikate in den Walken, in der Färberei, in den Appreturwerkstätten rc. werden bei dem Obervorsteher angebracht.

Derselbe ordnet, wenn nicht von Seiten des Vorstandes die Errichtung einer stehenden Untersuchungskommission von Sachverständigen, jedesmal für ein Jahr, rathsamer erachtet und beschlossen wird, eine solche Kommission für jeden Beschwerdefall an, welcher er in Person oder Statt seiner einer der Nebenältesten beiwohnt. Je nachdem die Beschädigung dem Walker, dem Färber oder dem Appreteur zur Last fällt, werden die betreffenden Sachkundigen zur Untersuchung und Begutachtung aufgerufen. Die Kommission erkennt schiedsrichterlich über den zu leistenden Schadenersatz; fügt der Beschädiger sich dem Ausspruch nicht, so wird unter Ertheilung einer, von den Kommissarien zu unterschreibenden Aufnahme des Thatbestandes, der Beschädigte an die Gerichte verwiesen.

IV. Von den Beisitzern.

§. 26. Die Beisitzer versammeln sich zu der bestimmten oder zu der von dem Obervorsteher besonders angesetzten Zeit (§. 14.). Die Plätze werden ihnen in der Reihefolge, wie sie das Bürgerrecht erlangt haben, angewiesen.

§. 27. Die Berathungen müssen mit Ordnung und Anstand gehalten werden. Es ist nicht erlaubt,

chnością. Względem rozrządzeń nad tę kwotę powinni wprzód uzyskać zatwierdzenie zwierzchności.

§. 24. Mocni są stanowić kary porządkowe do pięciu Talarów.

Względem karania przewinień członków zwierzchności stanowi cała zwierzchność.

§. 25. Zażalenia z powodu uszkodzenia wyrobów w foluszach, w farbierni, w warsztatach appretury i t. d. zanoszą się do Starszego przełożonego.

Tenże, ieżeliby Zwierzchność nie wolała ustanowić zawsze na rok stałéy kommissyi śledczéy ze znawców, wyznacza takowąż kommissyą na każdy szczególny przypadek, któréy on osobiście lub w mieysce iego ieden z współstarszych iest przytomnym. W miarę tego iak wina uszkodzenia spadnie na folusznika, farbierza lub appretownika, wzywani będą znawcy dla dochodzenia szkody i udzielania opinii. Kommissya decyduie polubownie względem nastąpić maiącego wynagrodzenia; ieżeli zrządziciel szkody nie będzie powolny wyrokowi, naówczas odeśle się uszkodzonego do Sądu, z udzieleniem mu opisu istoty czynu, podpisanego przez Kommissarzów.

IV. O ławnikach.

§. 26. Ławnicy zbieraią się w czasie oznaczonym lub szczególnie przez Starszego przełożonego ustanowionym (§. 14.) Zasiadać będą mieysca w porządku uzyskanego prawa mieyskiego.

§. 27. Narady odbywać się winny w porządku i przyzwoicie. Nie wolno dwóm lub

daß zwei oder mehrere Mitglieder des Vorstandes zu gleicher Zeit ihre Meinungen äußern. Geschähe dies, so haben selbige den Ruf des Obervorstehers zur Ordnung sofort zu beachten. Letzterer ruft alsdann denjenigen auf, welcher seine Meinung abzugeben hat.

§. 28. Wird von einem Mitgliede die Ordnung wiederholt verletzt, so tritt eine Ordnungsstrafe (§. 24.) und bei fortgesetztem unschicklichen Betragen, die Entfernung aus der Vorstandschaft, entweder auf immer, oder auf bestimmte Zeit, nach dem Beschlusse des Vorstandes, ein.

§. 29. Jedes Mitglied des Vorstandes ist befugt und verpflichtet, sein Urtheil, unter Beobachtung des gehörigen Anstandes, freimüthig und offen auszusprechen, und besondere Anträge in Bezug auf die Verwaltung zu machen, sobald der Obervorsteher seine Vorträge beendigt hat.

V. Von der Aufsicht über die Walken der Korporation.

§. 30. Ein sehr wichtiger Gegenstand der Vorsorge ist die Erzielung einer verbesserten Einrichtung der der Korporation zugehörigen Tuchwalken. Zunächst sind die Aeltesten verpflichtet, diesem Gegenstande ihre besondere unausgesetzte Aufmerksamkeit zu widmen.

§. 31. Bei jeder Versammlung des Vorstandes wird die Lage des Walkwesens in Berathung genommen; es werden die eingezogenen Nachrichten über verbesserte Walkeinrichtungen vorgetragen, geprüft und deren Anwendung begutachtet. Besonders ist der Obervorsteher zur Anwendung aller zweckdienlichen Maaßregeln, um Verbesserungen des Walkwesens vorzubereiten, berechtigt.

więcéy członkom zwierzchności popisywać się razem ze zdaniami swémi. W tym przypadku powinni natychmiast usłuchać wezwania Starszego przełożonego do porządku. Ostatni powołuie następnie tego, który ma oddać swe zdanie.

§. 28. Jeżeli który członek naruszy powtórnie porządek, ulegnie karze porządkowéy (§. 24.), a za częstsze nieprzyzwoite sprawowanie się zostanie oddalonym z grona zwierzchności, albo na zawsze, lub na pewny czas, stósownie do uchwały zwierzchności.

§. 29. Każdy członek zwierzchności ma prawo i obowiązek, wynurzać swe zdanie otwarcie przy zachowaniu należytéy przystoyności, i czynić szczególne wnioski we względzie administracyi, skoro Starszy przełożony ukończył swe relacye.

V. O dozorze nad foluszami korporacyi.

§. 30. Nader ważnym iest przedmiotem starać się o osiągnienie wydoskonalonego urządzenia należących do korporacyi foluszów. Nasamprzód Starszych iest obowiązkiem, poświęcać temu przedmiotowi nieprzerwanie szczególnieyszą swą uwagę.

§. 31. Na każdém zebraniu zwierzchności naradzać się będą nad położeniem foluszów, przedstawiaiąc powzięte wiadomości o wydoskonalonych foluszniach, zgłębiaiąc one i udzielaiąc opinii względem ich przystósowania. Mianowicie upoważnion iest Starszy przełożony do użycia wszelkich dogodnych środków w celu przygotowania polepszeń folusznych.

§. 32. Er hat zu diesem Endzweck einigen Mitgliedern des Vorstandes die besondere Aufsicht über die Walken zu übertragen, und selbige mit gehöriger Instruktion zu versehen. Diese soll sich beziehen:

a) auf Prüfung des Mühlwerks und Angabe der Mängel, in soweit ihre Beurtheilung dafür ausreicht;

b) auf Begutachtung der Walkmethode, und

c) auf Berichtserstattung über die Tüchtigkeit der Walker und über das Verhalten derselben.

§. 32. Ma tym końcem powierzyć kilku członkom zwierzchności szczególny nad foluszami dozor, i udzielić im należytéy instrukcyi. Ta ściągać się ma:

a) do badania kołowrotów młyńskich i wskazywania wad, na ile w tém zdanie ich starczy;

b) do dawania opinii względem metody folowania, i

c) do zdawania sprawy o zdatności foluszników i sprawowaniu się onych.

§. 33. Die Walkaufseher müssen durch häufige Revisionen an Ort und Stelle das Verfahren der Walker untersuchen, vorgefundene Mängel abstellen, Nachlässigkeiten unnachsichtlich rügen, und bei Wiederholung zur Bestrafung oder Entlassung der Walker anzeigen.

§. 33. Dozorcy foluszów winni przez częste rewizye na mieyscu uważać postępowanie foluszników, zaradzać dostrzeżonym uchybieniom, karać bez pobłażenia niedbalstwa, a w powtórzonych razach podawać do ukarania lub oddalenia foluszników.

§. 34. Die Walkaufseher versehen ihr Amt unentgeldlich; etwanige baare Auslagen werden indeß vergütet, und für Bereisung der der Korporation gehörigen Plothower, als der entferntesten Tuchwalke, erhält jeder Revisor Zehn Silbergroschen Diäten täglich.

§. 34. Dozorcy foluszów sprawuią swóy urząd bezpłatnie; wydatki iakie gotowe będą przecież wynagradzane, a za zwiedzanie należącego do korporacyi folusza Plotowskiego, (czyli w Plothow) iako nayodlegleyszego, pobierać będzie każdy rewizor dziesięć śrebrników dyety.

Nach Maaßgabe dieser Bestimmungen soll die Aufsicht über andere gemeinschaftliche Gewerksanlagen, welche die Korporation in der Folge einrichten möchte, geführt werden.

Podług tych postanowień odbywać się ma dozor nad innemi wspólnemi zakładami, któreby korporacya w przyszłości zaprowadzić mogła.

VI. Von der Aufsicht über das Bauwesen.

VI. O dozorze nad budownictwem.

§. 35. Aus dem Vorstande werden vom Obervorsteher einige Bauaufseher bestellt, welche dafür zu sorgen haben, daß alle Bauten und Reparaturen an den Mühlwerken und an den Gebäuden, nach dem

§. 35. Przełożony Starszy ustanawia z grona zwierzchności kilku dozorców budowniczych, którzy starać się o to będą, ażeby wszelkie budowy i naprawy około narzędzi

Beschlusse des Vorstandes oder nach der Verfügung des Obervorstehers, letzteres, wenn der Gegenstand nicht den Betrag von Zehn Thalern übersteigt, ausgeführt werden.

§. 36. Jede eigenmächtige Abweichung von dem Beschlusse des Vorstandes, oder von der Verfügung des Obervorstehers, haben die Aufseher aus eigenen Mitteln zu vertreten.

§. 37. Sie wachen darüber, daß verdungene Arbeiten tüchtig und vertragsmäßig vollführt werden, und kontrolliren bei den übrigen Arbeiten die Werkleute so, daß durch deren Vernachlässigungen die Kasse nicht benachtheiligt wird.

§. 38. Die Bauaufseher fungiren unentgeldlich; baare Auslagen hingegen werden ihnen erstattet, und bei Reisen im Forste, werden jedem derselben Zehn Silbergroschen täglicher Diäten gezahlt.

VII. Von der Rechnungsführung und vom Kassenwesen.

§. 39. Der Rendant wird aus der Korporation vom Vorstande erwählt, welcher auch dessen Kautionsleistung und Remuneration bestimmt. Derselbe wird dem Magistrat zur eidlichen Verpflichtung präsentirt.

§. 40. Die Rechnung muß in gehöriger Form und nach bestimmten Titeln geführt werden.

§. 41. Der Rechnungsführung wird ein Etat zum Grunde gelegt, welcher alljährlich vor Eintritt des neuen Rechnungsjahres vom Obervorsteher und den Nebenältesten entworfen und dem Vorstande zur Prüfung und Genehmigung vorgelegt werden muß.

Alle Etatsüberschreitungen sind durch besondere Nachweise der diesfälligen Beschlüsse des Vorstandes zu rechtfertigen.

młyńskich i budynków, stósownie do uchwały zwierzchności lub rozporządzenia starszego przełożonego — ostatnie, gdy przedmiot dziesiąciu Talarów nieprzechodzi — uskutecznione były.

§. 36. Za wszelkie samowładne odstąpienie od uchwały zwierzchności, lub od rozporządzenia Starszego przełożonego, odpowiadać będą dozorcowie własną kieszenią.

§. 37. Doglądaią, ażeby zakontraktowane roboty należycie i podług umowy uskuteczniano, i kontrolluią przy innych robotach tak dalece robotników, ażeby przez ich niedbalstwo kassa szkody nie ponosiła.

§. 38. Dozorcy budowniczy urzęduią bezpłatnie; atoli wynagradzane im będą gotowe wydatki, a obieżdżaiąc bory, brać będzie każdy na dzień dziesięć śrebrników dyety.

VII. O prowadzeniu rachunków i kassy.

§. 39. Rendanta obiera zwierzchność z korporacyi, oznaczaiąc także iego kaucyą i remuneracyą. Magistrat odbiera od niego przysięgę.

§. 40. Rachunek powinien być prowadzony w należytéy formie i według wyraźnych tytułów.

§. 41. Etat będzie zasadą prowadzenia rachunków; układaią go każdego roku przed zaczęciem roku rachunkowego Starszy przełożony i współstarsi i podaią zwierzchności do przeyrzenia i zatwierdzenia.

Wszelkie nad etat wydatki usprawiedliwione być powinny szczególnemi zwierzchności uchwałami.

§. 42. Die Kasse zahlt auf die Anweisung der Aeltesten.

Die Richtigkeit der Liquidationen über Walk- und Bausachen ist jedoch zuvor von den betreffenden Aufsehern zu beglaubigen.

§. 43. Vierteljährig hat der Rendant einen Kassenextrakt zu übergeben. Die Aeltesten revidiren die Kasse, prüfen den Extrakt, und der Obervorsteher legt selbigen dem Vorstande zur Kenntnißnahme vor.

§. 44. Die Jahresrechnung wird mit den dazu gehörigen Belägen dem Vorstande zur Revision und Abnahme übergeben. Nach Beantwortung der Erinnerungen, wird ein Extrakt über Einnahme und Ausgabe zum Druck befördert, an die Mitglieder der Korporation vertheilt, und ein Tag zur öffentlichen Darlegung der Rechnung angesetzt. An diesem Tage steht es jedem Mitgliede der Korporation frei, die Rechnung einzusehen.

§. 45. Nachdem solchergestalt die Rechnung öffentlich gelegt, und als richtig anerkannt worden ist, erhält der Rendant von den Aeltesten die Decharge.

§. 46. Da die Korporation den Ausfall der Gehülfen- oder Gesellenkasse zu decken hat, so wird mit Legung, Revision und Abnahme derselben, ganz in vorstehend bemerkter Art verfahren, und diese Rechnung ebenfalls an einem bestimmten Tage auf der Gesellenherberge öffentlich ausgelegt.

§. 47. In welcher Art die Beiträge zu den Gemeinbedürfnissen von den Mitgliedern der Korporation aufgebracht und zur Kasse abgeführt werden sollen, bleibt den Bestimmungen des Vorstandes vorbehalten.

§. 48. Auch ist die Bestimmung der Gehalte für den Schreiber und für den Diener, so wie die Bewilligung von Gehaltszulagen, von dem Beschlusse des Vorstandes abhängig. Die Annahme und Anstellung des Dieners steht den Aeltesten, nach vorgängiger Präsentation desselben bei dem Vorstande, zu.

§. 42. Kassa wypłaca za assygnacyą Starszych.

Wszakże rzetelność likwidacyi tyczących się foluszów i budowli powinny wprzód od właściwych dozorców być zawierzytelnione.

§. 43. Rendant podaie co ćwierćroku extrakt kassowy. Starsi rewiduią kassę, przezieraią extrakt, a Starszy przełożony przekłada go zwierzchności dla wiadomości.

§. 44. Rachunek roczny podaie się z należnemi dowodami zwierzchności do rewizyi i odebrania. Po odpowiedzeniu na monita, poséła się extrakt dochodu i wydatku do druku, rozdaie się między członków korporacyi i wyznacza się dzień do publicznego złożenia rachunku. Dnia tego wolno każdemu członkowi korporacyi przeyrzeć rachunek.

§. 45. Po takowém publiczném rachunku złożeniu, i za rzetelny uznaniu, udzielaią Starsi Rendantowi pokwitowanie.

§. 46. Ponieważ korporacya zastępować ma niedobór kassy czeladniczéy, zaczém postępować się będzie zupełnie iak powyżéy, względem składania, przezierania i odbierania, i rachunek ten podobnież w oznaczonym dniu na gospodzie czeladników publicznie przekładanym będzie.

§. 47. W iakim sposobie składki na potrzeby wspólne przez członków korporacyi maią być podeymowane i do kassy wnoszone, zwierzchność stanowić będzie.

§. 48. Także oznaczenie płac dla pisarza i woźnego, niemniey dodatki do płac, zależą od uchwały zwierzchności. Przyimowanie i ustanawianie woźnego należy do starszych, po poprzedniczém onegoż zwierzchności przedstawieniu.

VIII. Von der Aufsicht über die Korporation und Ausübung des Rekurses an die vorgeordneten Instanzen.

§. 49. Der Magistrat zu Grüneberg ist die zunächst vorgesetzte Behörde der Korporation.

§. 50. Insbesondere findet gegen alle Strafbestimmungen und andere den Einzelnen betreffende Entscheidungen des Vorstandes, der Rekurs an den Magistrat, binnen zehn Tagen nach ihrer Erlassung, statt.

§. 51. Die Einziehung der Strafen, welche zur Armenkasse der Stadt fließen, geschieht durch den Magistrat.

Urkundlich haben Wir dieses Statut, welchem Wir hierdurch Gesetzeskraft verleihen, und über welches Wir fest und unverbrüchlich gehalten wissen wollen, durch Unsere eigenhändige Unterschrift und unter Beidrückung Unsers großen Königlichen Insiegels vollzogen.

Gegeben Berlin, den 21. November 1823.

(L. S.) Friedrich Wilhelm.

Graf von Bülow.

VIII. O dozorze nad korporacyą i wykonywaniu rekursu do przepisanych instancyi.

§. 49. Magistrat w Zielonéy Górze iest nayblizey przełożoną korporacyi władzą.

§. 50. W szczególności przeciw wszelkim zawyrokowaniom kary i innym poiedyńczych osob dotyczącym decyzyom zwierzchności, ma rekurs w przeciągu dni dziesięciu do Magistratu mieysce.

§. 51. Magistrat ściąga kary, które do kassy ubogich miasta wchodzą.

Statut ten, któremu ninieyszém moc prawa nadaiemy, a który mieć chcemy, aby niewzruszenie był wykonywanym, dla większéy wagi własnoręcznym podpisem i wyciśnieniem Naszéy wielkiéy Król. pieczęci zatwierdziliśmy.

Dan w Berlinie d. 21. Listopada 1823.

(L.S.) FRYDERYK WILHELM.

Hrabia Bülow.

Berichtigung eines Druckfehlers.

In der chronologischen Uebersicht der deutsch-polnischen Gesetzsammlung vom vorigen Jahre, ist pag. VIII. Zeile 19. von unten — statt „wegen Vereinigung des Staatsministerii" zu lesen „wegen Vereinigung des Schatzministerii."